	gpt.com
7.	O‘quv dasturi O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan. Dastur universitet Kengashining 2025-yil 40 - iyun dagi yig‘ilishida ko‘rib chiqilgan va tasdiqqa tavsiya etilgan (10 -sonli bayonnoma).
8.	**Fan/modul uchun mas’ullar:** H.Boltaboyeva – O‘zbekiston davlat Jahon tillari universiteti “Ikkinchi chet tili” kafedrasi, PhD - o‘qituvchi; N.Abduraximova- O‘zbekiston davlat Jahon tillari universiteti “Ikkinchi chet tili” kafedrasi, o‘qituvchi; Z.Komilova– O‘zbekiston davlat Jahon tillari universiteti Ikkinchi chet tili” kafedrasi, stajyor-o‘qituvchi.
9.	**Taqrizchilar:** G.Xalliyeva – O‘zDJTU, universiteti “G‘arb adabiyoti” kafedrasi mudiri f.f.d., professor A.Tilavov – TDO‘TAU, “Folklorshunoslik va dialektologiya” kafedrasi f.f.d, professor

Ingliz №3 - fakulteti dekani ____________ I.Xaydarov

Ikkinchi chet tili kafedrasi mudiri ____________ E.Moydinova

Universitet axborot resurs markazi direktori ____________ S.Kayumova

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT JAHON TILLARI UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
Rektor ____________ I.Tuxtasinov
2025-yil “ 4 ” iyun

Ro‘yhatga olindi: *BD60230100-YOZT2304*
2025-yil “ 4 ” iyun

YOZMA NUTQNI TAKOMILLASHTIRISH FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 – San’at va gumanitar fanlar

Ta’lim sohasi: 230 000 – Tillar

Ta’lim yo‘nalishi: 60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (turk tili)

Toshkent-2025

Fan/modul kodi YOZT2304	O'quv yili 2025-2026	Semestr 3	Kreditlar 4
Fan/modul turi Tanlov	**Ta'lim tili** Rus O'zbek		**Haftadagi dars soatlari** 2

	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Yozma nutqni takomillashtirish	48	72	120

2.

I. Fanning mazmuni

Fanning maqsadi - Yozma ko'nikmalarni rivojlantirish: Talabalarning turk tilida savodli, izchil, mantiqan to'g'ri va uslubiy jihatdan puxta matn yozish ko'nikmalarini shakllantirish.

Nutq madaniyatini oshirish: Grammatik, leksik va uslubiy me'yorlarni o'rgatish orqali talabalarni turk tilida yozma nutq madaniyatiga o'rgatish.

Ijodiy fikrlashni rag'batlantirish: Turli janr va uslublarda (ilmiy, rasmiy, badiiy, publitsistik) yozishga yo'naltirish, shuningdek, talabalarni mustaqil ravishda fikrni yozma shaklda ifodalashga o'rgatish.

Akademik yozuv ko'nikmalarini berish: Maqola, tezis, referat, rezyume, xat va boshqa yozma shakllarni yaratish bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni hosil qilish.

Kommunikativ kompetensiyani kuchaytirish: Yozma muloqotda til resurslaridan samarali foydalanish, fikrni aniq, lo'nda va mantiqiy ifodalashni shakllantirish.

Fanning vazifasi - *Nazariy bilim berish:* Turk tilida yozma nutqning mohiyati, janrlari va uslubiy xususiyatlari haqida ilmiy-nazariy tushunchalarni shakllantirish, grammatik, leksik va uslubiy me'yorlar asosida yozma nutqni rivojlantirish.

Amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish: Talabalarni turli matn janrlarini (ilmiy, rasmiy, badiiy, publitsistik) yozishga o'rgatish, nutqni mantiqan izchil, aniq va lo'nda ifodalash malakasini mustahkamlash. *Ijodiy yozuvni shakllantirish:* Talabalarni mustaqil ravishda ijodiy matn tuzishga yo'naltirish, insho, esse, maqola va boshqa ijodiy ishlarni yozish orqali fikrlashni kengaytirish. *Akademik yozuvni o'rgatish:* Referat, tezis, ilmiy maqola, rasmiy hujjat va ariza kabi shakllarni to'g'ri yozishni amaliy mashqlar asosida o'rgatish. Akademik me'yorlar va yozma madaniyatga amal qilish ko'nikmasini hosil qilish. *Nutq madaniyatini oshirish:* Yozma muloqotda nutqiy xatolarning oldini olish, til resurslaridan samarali foydalanish orqali yozma nutq madaniyatini yuksaltirish. *Kommunikativ kompetensiyani*

bilimga ega bo'ladi, fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash ko'nikmasiga ega bo'ladi, biroq mavzuga oid masalalar yuzasidan yetarli qaror qabul qila olmaydi.

3 (qoniqarli) baho – talaba amaliy mashg'ulotlari topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajarish jarayonida jiddiy kamchiliklarga yo'l qo'yadi, amaliy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yuritishda ma'lum ilmiy-nazariy xatolarga yo'l qo'yadi, tayanch tushncha va terminlarning mohiyatini to'liq izohlay olmaydi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga qisman javob beradi, berilgan vazifa yuzasidan yetarli bilimga ega bo'lmaydi. Talaba fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash, mavzuga oid masalalar yuzasidan qaror qabul qila olish ko'nikmasi to'liq shakllanmagan bo'ladi.

2 (qoniqarsiz) baho – talaba modul bo'yicha yetarli bilimga ega emas, juda qo'pol xatolarga yo'l qo'yadi, savollarga qiyinchilik bilan javob beradi, berilgan topshiriqlarni bajara olmaydi.

6.

Asosiy adabiyotlar

1. Prof.Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ., Doç.Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz. Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin TürkçeB1/B2 Ders Kitabı. Kültür Sanat Yayınevi 2021.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: "O'zbekiston", 2017. - 48 b.

2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: "O'zbekiston", 2016.

3. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik– har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: "O'zbekiston", 2017.

4. Karay H. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi. El kitabı- Ankara, 2020.

Axborot manbalari

1. https://ru.scribd.com/document/391193110/YAZILI-ANLATIM-TURLER%C4%B0

2. https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/TUR201U/ebook/TUR201U-15V1S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf

3.https://www.kitapyurdu.com/kitap/okuma-becerisi-ogretimi-ve-degerlendirilmesi/106674.html?srsltid=AfmBOopqy1g4U-JfQDALmvsm62V6tRLGGAw3tuQdiHrDchj1mSh9tKOg&utm_source=chat

manbalardan(lug‘atlar, so‘zlar moslashuvi) unumli foydalana olish;

- ibora hamda yozma nutqda qo'llaniladigan so'zlarning ko'chma va to'g'ri ma’nosini bilish va to'g'ri qo'llash;
- so'zlarni kontekstga mos uslubda tanlay olish hamda ulardan og'zaki va yozma muloqotda erkin foydalanish malakasiga ega bo‘lishi lozim.

4.

VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:

- interfaol keys-stadilar;
- amaliy mashg'ulotlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruh, mikroguruh bo'lib ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihalar;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

5.

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrdagi 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan “OTMlarda o‘quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi tog‘risida Nizom”ga ko‘ra fanga ajratilgan kredit beriladi.

Talabalarning bilimini baholash O’zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan “Oliy ta’lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to‘g‘risidagi Nizom” talablari asosida belgilanadi.

Talabalarning bilimini baholash mezonlari:

5 (a’lo) baho – talaba amaliy mashg’ulotlari topshirig’ini mustaqil yondashgan holatda to‘g‘ri bajaradi, amaliy muammo bo‘yicha mustaqil mushohada yuritadi, masalaga oid daliliy misollarni tanlay oladi va ularni to‘g‘ri tahlil etish asosida ma’lum ilmiy xulosalar chiqara biladi, tayanch tushuncha va terminlarning mohiyatini to‘g‘ri izohlay oladi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga to’g’ri javob bera oladi, berilgan vazifa yuzasidan keng amaliy bilimga ega bo‘ladi, fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash ko‘nikmasiga ega bo‘ladi, mavzuga oid masalalar yuzasidan tegishli qarorlar qabul qila oladi.

4 (yaxshi) baho – talaba amaliy mashg‘ulotlari topshirig‘ini mustaqil yondashgan holatda to‘g‘ri bajaradi, ammo ishda ayrim kamchiliklarga yo‘l qo‘yadi, amaliy muammo bo‘yicha mustaqil mushohada yurita oladi, masalaga oid daliliy misollarni tahlil etish asosida ma’lum ilmiy-nazariy xulosalar chiqara oladi, tayanch tushuncha va terminlarning mohiyatini izohlashda ba’zi ikkilanishlarga, kamchiliklarga yo‘l qo‘yadi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga to‘g‘ri javob beradi, berilgan vazifa yuzasidan muyyan amaliy

kuchaytirish: Yozma nutqda fikrni erkin va aniq bayon qilishni rivojlantirish, kasbiy va ilmiy faoliyatda yozma muloqot ko‘nikmalarini qo‘llashga tayyorlash.

Xorij tajribasiga muvofiqligi

“Yozma nutqni takomillashtirish” fanini tuzishda Turkiya oliy ta’lim muassasalari tajribasi ham alohida o‘rin tutadi. Xususan, **Marmara Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi** kabi yetakchi universitetlarda **Türkçe Yazılı Anlatım / Akademik Yazı / İleri Yazma Becerileri** nomlari ostida o‘qitiladigan fanlar tajribasi o‘rganildi.

https://meobs.marmara.edu.tr/Ders/turkce-i-yazili-anlatim/tto121-1042-3085?utm_source=chatgpt.com

II. Asosiy qism (amaliy mashg‘ulotlar)

II. I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

3-semestr

1. Yazılı anlatımın tanımı ve özellikleri **(2 saat)**
2. Yazılı anlatım ile sözlü anlatım arasındaki farklar **(2 saat)**
3. Yazılı anlatımda dilin işlevleri ve iletişim süreci **(2 saat)**
4. Anlatım bozuklukları ve bunların düzeltilmesi **(2 saat)**
5. Yazılı anlatımın temel ilkeleri **(2 saat)**
6. Metin kavramı ve metnin temel özellikleri **(2 saat)**
7. Metnin yapısı: Giriş, gelişme ve sonuç bölümleri **(2 saat)**
8. Metinde tutarlılık ve bağdaşıklık unsurları **(2 saat)**
9. Metin türleri ve özellikleri **(2 saat)**
10. Metin türleri ve özellikleri **(2 saat)**
11. Yazılı anlatımda üslup ve anlatım biçimleri **(2 saat)**
12. Resmî ve akademik dilin özellikleri **(2 saat)**
13. Gazetecilik ve köşe yazısı yazma kuralları **(2 saat)**
14. Edebi anlatım ve yaratıcı yazma teknikleri **(2 saat)**
15. Hikâye, roman ve şiir yazımında dikkat edilmesi gerekenler **(2 saat)**
16. Açık, anlaşılır ve etkili yazı yazma teknikleri **(2 saat)**
17. Makale ve deneme yazma yöntemleri **(2 saat)**
18. Özetleme ve not alma becerileri **(2 saat)**
19. Alıntı yapma ve kaynakça oluşturma kuralları **(2 saat)**
20. Yazılı anlatımda dilbilgisi ve noktalama işaretleri **(2 saat)**
21. Resmî yazışmalar: Dilekçe, rapor ve tutanak yazımı **(2 saat)**
22. Özgeçmiş (CV) ve motivasyon mektubu yazma **(2 saat)**
23. Eleştirel düşünme ve analiz yazıları yazma **(2 saat)**

24. Yazılı anlatımda metin düzenleme ve redaksiyon teknikleri **(2 saat)**

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia vositalari bilan jihozlangan auditoriyada faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mashg'ulot jarayonida mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim shaklini tashkil etishga qo'yilgan talablar va tavsiya etilgan mavzular:

Talabalarni mustaqil ta'lim shaklini tashkil etishga qo'yilgan talablar O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-apreldagi 136-sonli "Oliy ta'lim muassasalari talabalari mustaqil ta'limini tashkil etish bo'yicha namunaviy tartibni tasdiqlash to'g'risida"gi buyrug'i asosida ishlab chiqilgan.

Mustaqil ta'limni baholash semestr davomida berilgan topshiriq asosida bajarilgan ishlarni HEMIS axborot tizimida ilova qilish, shuningdek, oraliq va yakuniy test va savollarga javob berish asosida oshiriladi.

- o'tilgan mavzuni chuqur o'rganishlari uchun darslik, o'quv materiallari bilan faol ishlash;
- amaliy mashg'ulotlar va imtihonlarga oldindan tayyorgarlik ko'rish, vaqtdan unumli foydalanish;
- fan (modul)lar bo'yicha mustaqil ta'lim topshiriqlarini belgilangan muddatlarda taqdim etishi;
- mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda plagiat (ko'chirmakashlik)ga yo'l qo'ymasligi;
- kichik guruhlarda hamkorlikdagi mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda jamoaning umumiy maqsadiga mos harakat qilishi, o'ziga yuklatilganl vazifalarni o'z vaqtida bajarishi.

Mustaqil ta'limni tashkil etishda fanning xususiyatini inobatga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- berilgan mavzu asosida **insho, esse, maqola** yozish;
- **rasmiy hujjatlar** (ariza, tarjimai hol, tavsifnoma)ni mustaqil tayyorlash;
- **matn tahlili** – adabiy yoki ilmiy matnni qisqacha bayon qilish, xulosalar chiqarish;
- berilgan matnni qisqartirish yoki kengaytirish;
- matndagi grammatik va uslubiy xatolarni to'g'rilash;

-biror matnni boshqa janrga o'tkazish (masalan, hikoyani esse shaklida yozish);
- erkin mavzuda **kundalik yozuvlar** yuritish;
- turk tilidagi matnlarni o'zbekcha variantlari bilan taqqoslab, **uslubiy va leksik farqlarni tahlil qilish.**

3-semestr

1. Yazılı Anlatımın Temel Kavramları **(6 saat)**
2. Metin Bilgisi ve Metin Türleri **(6 saat)**
3. Yazılı Anlatımın Üslup Özellikleri **(6 saat)**
4. Anlatım bozuklukları ve bunların düzeltilmesi **(6 saat)**
5. Yazılı Anlatım Becerilerini Geliştirme **(6 saat)**
6. Metin kavramı ve metnin temel özellikleri **(6 saat)**
7. Uygulamalı Yazılı Anlatım Çalışmaları **(6 saat)**
8. Metinde tutarlılık unsurları **(6 saat)**
9. Metin özellikleri **(6 saat)**
10. Akademik yazı yazma teknikleri **(6 saat)**
11. Yazılı anlatımda anlatım biçimleri **(6 saat)**
12. Resmî dilin özellikleri **(6 saat)**

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar o'quv dasturida tavsiya etilgan qo'shimcha adabiyotlarni o'qish, o'zlashtirish, ularni tahlil qilish, berilgan mavzular bo'yicha portfolio tayyorlash va ularni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

3.

V. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalar

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- turk tilini xalqaro til bilish darajasiga ko'ra (CEFR) kamida B2+ darajada o'zlashtirishi;
- shaxsiy qiziqishlari, kasbiy yo'nalishi va ijtimoiy-madaniy mavzulardagi so'zlarning ma'nosini bilishi va ularni muloqotda to'g'ri qo'llay olish;
- ijtimoiy-madaniy, siyosiy-iqtisodiy mavzularda qo'llaniladigan so'zlarning talaffuz qoidalarini mukammal o'zlashtirishi va muloqot jarayonida ishlata olish ko'nikmalarini egallashi;
- turli kontekstlarda so'z va iboralarning qo'llanilishini o'rganishda